

Onderwerp: Beleidsplan schulddienstverlening 2023-2026 en Verordening beslistermijn schulddienstverlening gemeente Overbetuwe 2023

Ons kenmerk: 2022-055097

Nummer.

Elst, 10 januari 2023

AAN DE RAAD

1. Voorstel

1. Het beleidsplan schulddienstverlening gemeente Overbetuwe 2023-2026 'Op weg naar een vitale financiële huishouding' vast te stellen.
2. De Verordening beslistermijn schulddienstverlening gemeente Overbetuwe 2023 vast te stellen.
3. De begroting schulddienstverlening in 2023 te verhogen met € 10.044, in 2024 met € 226.470, in 2025 met € 198.970 en in 2026 met € 191.470.

2. Inleiding

Per 1 januari 2021 is de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) gewijzigd. Een belangrijke wijziging is dat vroegsignalering als wettelijke taak voor gemeenten in de Wgs is verankerd. Het huidige beleidsplan 'Samen zorgen voor perspectief', dat de raad heeft vastgesteld voor de periode 2019-2022, loopt af. De wijziging van de Wgs, het aflopen van het huidige beleidsplan en de huidige maatschappelijke ontwikkelingen rondom inflatie, schulden en geldzorgen zijn aanleidingen voor het beleidsplan dat nu voorligt. Met het nieuwe beleidsplan schulddienstverlening gemeente Overbetuwe 2023-2026 'Op weg naar een vitale financiële huishouding' geeft de raad inhoudelijke en financiële kaders voor de uitvoering van schulddienstverlening voor de komende jaren.

Daarnaast ligt ook de Verordening beslistermijn schulddienstverlening gemeente Overbetuwe 2023 voor. Hierin staat binnen welke termijn de gemeente Overbetuwe na het eerste gesprek over de hulpvraag moet besluiten of iemand voor schulddienstverlening in aanmerking komt.

3. Doel en beoogd effect

Met het beleidsplan gaan we (problematische) schulden bij inwoners zoveel als mogelijk voorkomen. Als er toch (problematische) schulden ontstaan, ondersteunen we inwoners bij het duurzaam oplossen van deze problemen. We willen dat iedere inwoner in Overbetuwe meedoet in de samenleving en participeert naar vermogen, zonder daarin belemmerd te worden door financiële of schuldenproblematiek. Dit doen we door een meer integrale werkwijze.

Met de verordening bepaalt de gemeente een realistische beslistermijn bij aanvragen om schulddienstverlening.

4. Argumenten

1.1 We hebben interventies aan de basis

Praten over je financiën doe je meestal niet. Als het niet goed gaat met je financiële huishouding dan houdt je dat meestal voor je. Er is vertrouwen nodig om te praten over je financiële zorgen. Dat vertrouwen vinden inwoners vaak bij mensen die dichtbij hen staan. We maken daarom gebruik van de ogen en oren van de samenleving. Bij scholen, verenigingen, stichtingen en buurthuizen is de drempel laag om in gesprek te gaan over financiële problemen. Op basis van vertrouwen kan een vrijwilliger van een sportclub bijvoorbeeld een gesprek voeren hoe het gaat met een andere sporter. Op die manier kan de drempel verlaagd worden om vroegtijdig ondersteuning te zoeken. We maken op die manier gebruik van laagdrempelige vindplaatsen.

1.2 De intensivering van vroegsignalering zorgt voor minder problematische (schulden)situaties

We benaderen inwoners al vroegtijdig, bij beginnende betalingsachterstanden. Door er vroeg bij te zijn, willen we voorkomen dat deze betalingsachterstanden oplopen en problematische schulden ontstaan. We willen ook voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op duurdere en zwaardere vormen van schulddienstverlening.

1.3 We zorgen met vroegsignalering voor direct en persoonlijk contact met de inwoner

We gaan vroegsignalering zelf uitvoeren en uitbreiden door de nadruk te leggen op huisbezoeken en telefonisch contact om onze inwoners te bereiken. Onze huidige partner voor vroegsignalering, Stichting Rijnstad, stuurt bij betalingsachterstanden nu vooral e-mails en brieven. In een enkel geval gaan ze op huisbezoek. We zien niet voldoende resultaat door deze manier van werken. We stellen daarom voor om vroegsignalering door de consulenten schulddienstverlening uit te laten voeren en extra in te zetten op huisbezoeken en telefonisch contact met de inwoner. Hiermee komen we echt achter de deur bij de inwoner en voorkomen we problematische (schulden)situaties.

1.4 We hebben een integrale werkwijze

Inwoners krijgen niet langer te maken met verschillende schakels in de keten van schulddienstverlening. Door de nieuwe werkwijze, schulddienstverlening in eigen beheer, krijgen ze één vast aanspreekpunt: de consulent schulddienstverlening. Inwoners weten hierdoor waar ze aan toe zijn. Het zorgt voor rust en duidelijkheid. Daarnaast kunnen we inwoners de service en dienstverlening bieden waar we voor staan: laagdrempelig en dichtbij. Deze service zien we niet altijd terug bij externe partijen die inwoners in een kwetsbare situatie moeten ondersteunen. Door het vermijden van overdrachten zorgen we ervoor dat het vertrouwen niet telkens opnieuw opgebouwd hoeft te worden. Dit is belangrijk voor inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden.

1.5 De kost gaat voor de baat uit

Een inwoner met problematische schulden kost de maatschappij ruim een ton¹. Dit zijn de kosten van de schulddienstverlening en alle kosten die door de schuldenproblematiek worden veroorzaakt (zoals uitkeringen, ziekte). We stellen een stevige inzet voor op preventie, bewustwording, vroegsignalering en een integrale werkwijze. Op die manier

¹ Op weg naar effectieve schuldhulp. Kosten en baten van schuldhulpverlening. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

zorgen we ervoor dat meer inwoners een vitale financiële huishouding hebben. Daarnaast verkorten we de duur van de periode dat een inwoner problematische schulden heeft.

We investeren dus aan de voorkant en voorkomen op die manier hoge maatschappelijke kosten aan de achterkant.

1.6 We zorgen met de nieuwe werkwijze voor een betere aansluiting op het Sociaal Team Overbetuwe (STO)

De consulenten schulddienstverlening zijn onderdeel van het STO. De nieuwe werkwijze, het gefaseerd in eigen beheer uitvoeren van schulddienstverlening, zorgt ervoor dat consulenten schulddienstverlening beter in staat zijn om problemen op andere levensgebieden sneller te signaleren en hierin gezamenlijk op te trekken met collega's uit het STO. Dit komt de snelheid en integraliteit van onze dienstverlening ten goede.

1.7 Een gefaseerde aanpak is in het voordeel van de doelgroep

Het gaat namelijk om een kwetsbare groep, die behoefte heeft aan stabiliteit en duidelijkheid. Eerder heeft de doelgroep te maken gehad met de gebrekkige dienstverlening van PLANgroep. De doelgroep heeft nu te maken met de gevolgen van de hoge inflatie. Een grote omslag in de werkwijze kan voor minder stabiliteit zorgen. Daarom voeren we de nieuwe werkwijze gefaseerd door. Pas na een succesvolle implementatie van de ene fase kijken we naar de implementatie van de volgende fase. We continueren in 2023 de dienstverlening bij Kredietbank Nederland voor de huidige doelgroep. Hiermee voorkomen we dat de doelgroep ineens te maken krijgt met meerdere, ingrijpende veranderingen. Daarnaast kunnen we met een gefaseerde aanpak de continuïteit en kwaliteit van onze eigen dienstverlening beter garanderen.

1.8 Een beleidsplan schulddienstverlening is een wettelijke vereiste

In de Wgs staat de rol van gemeenten beschreven ten aanzien van schulddienstverlening. De Wgs bepaalt dat de gemeenteraad om de vier jaar een beleidsplan vaststelt dat richting geeft aan de integrale schulddienstverlening voor de inwoners van zijn gemeente. Het beleidsplan dat voorligt geeft invulling aan deze eis uit de Wgs.

1.9 Het beleidsplan sluit aan op ontwikkelingen in de schulddienstverlening

Wet- en regelgeving rondom schulddienstverlening is in 2021 veranderd. Voegsignalering is nu een wettelijke taak voor gemeenten en schulddienstverleners kunnen zelf informatiebronnen raadplegen, zoals gegevens over schulden, salaris en andere inkomsten. Het beleidsplan speelt in op deze wettelijke ontwikkelingen.

1.10 Het beleidsplan sluit aan op maatschappelijke ontwikkelingen

Het beleidsplan houdt rekening met ontwikkelingen zoals de hoge inflatie en de gevolgen van de COVID-19 crisis. Met het beleidsplan anticiperen we op de verwachte toename in het aantal huishoudens met problematische schulden. Door in te zetten op preventie (het voorkomen van schulden) en voegsignalering (het vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden).

1.11 We hebben de opmerkingen en suggesties van de raad in het beleidsplan verwerkt

De raad heeft 4 oktober 2022 in een rondetafelgesprek enkele opmerkingen en suggesties meegegeven over het beleidsplan. Een belangrijke suggestie was onder andere om niet alleen in te zetten op vroegsignalering en preventie maar ook op nazorg. Dit is meegenomen in het beleidsplan. In het beleidsplan is daarnaast voldoende aandacht voor uitbreiding van de capaciteit om de nieuwe werkwijze, het in eigen beheer uitvoeren van schulddienstverlening, mogelijk te maken.

2.1 De verordening zorgt voor duidelijkheid en rechtszekerheid voor onze inwoners

Het is voor inwoners duidelijk binnen welke termijn na het eerste gesprek over de hulpvraag het college besluit of iemand voor een schuldenregeling in aanmerking komt. Inwoners kunnen altijd een beroep doen op de beslistermijn in de verordening en weten wat ze van de gemeente mogen verwachten.

2.2 De beslistermijn van 8 weken is redelijk

De termijn van acht weken is een maximale beslistermijn. Het zal niet altijd nodig zijn om de gehele termijn te gebruiken. Er kan dan sneller een besluit genomen worden. De consulenten schulddienstverlening krijgen echter in toenemende mate te maken met complexe (schulden)situaties. De beslistermijn van 8 weken is voor die gevallen een realistische termijn.

5. Kanttekeningen en risico's

1.1 Het is een bevoegdheid van de raad om in te stemmen met extra middelen voor de nieuwe werkwijze

De nieuwe werkwijze, het gefaseerd in eigen beheer uitvoeren van schulddienstverlening, brengt extra (personele) kosten met zich mee. Daar staan enkele besparingen tegenover. Er zijn vanaf april 2023 geen kosten meer voor het contract met Stichting Rijnstad voor vroegsignalering en vanaf 2024 geen kosten meer voor het contract met Kredietbank Nederland voor de schuldregelingen. Deze besparingen wegen alleen niet volledig op tegen de extra kosten van de nieuwe werkwijze. We vinden de maatschappelijke meerwaarde van de nieuwe werkwijze, zoals een betere aansluiting op het STO en een duidelijke en herkenbare dienstverlening richting onze inwoners, opwegen tegen de kosten. Ook voorkomen we met de nieuwe werkwijze (hoge) maatschappelijke kosten die samenhangen met het hebben van schulden.

1.2 Mogelijk is het geraamde budget voor de dienstverlening van de Kredietbank in 2024-2026 niet toereikend

Een schuldregeling duurt 3 jaar. In 2023 starten nog nieuwe trajecten bij de Kredietbank. Deze trajecten lopen door tot maximaal eind 2026. In de begroting is rekening gehouden met een beperkt aantal doorlopende trajecten in 2024-2026. Het aantal trajecten kan hoger uitvallen, waardoor ook de geraamde kosten hoger kunnen worden dan nu begroot.

In de tabel op de volgende pagina zijn de effecten van het nieuwe beleid schematisch weergegeven.

Wat doen we nu en wat gaan we anders doen na effectuering van “Op weg naar een vitale financiële huishouding”?				
Onderwerp	Hoe doen we het nu?	Wat gaan we doen?	Op welke manier?	Wat levert het op?
Interventies aan de basis	Nu minimale of geen inzet	We mobiliseren vrijwilligers bij stichtingen en verenigingen. We trainen hen om in gesprek te gaan met andere leden van stichtingen en verenigingen om een minder vitale financiële huishouding te herkennen en daarover, laagdrempelig in gesprek te gaan.	We geven voorlichting aan stichtingen en verenigingen. We trainen vrijwilligers en deelnemers met trainingen op maat. Trainingen zijn gericht op herkenning, gespreksvoering en doorverwijzing.	Inwoners met een mogelijke minder vitale financiële huishouding krijgen snel en laagdrempelig ondersteuning
Vroegsignalering: we komen echt achter de voordeur	Stichting Rijnstad voert vroegsignalering nu uit. Inwoners met een betaalachterstand van een maand en een dag krijgen nu een mail, sms of brief van Rijnstad. Een minderheid krijgt een huisbezoek.	We gaan vroegsignalering zelf uitvoeren. De consulenten schulddienstverlening gaan dit doen. Ze leggen vaker een huisbezoek af en gaan inwoners ook telefonisch benaderen. We benaderen zo min mogelijk via brief of e-mail. We zorgen voor direct en persoonlijk contact met de inwoner.	Door extra inzet van consulenten schulddienstverlening en het in eigen beheer nemen van dit onderwerp gaan we met inwoners in gesprek. Kennis van vroegsignalering is aanwezig bij de consulent die het huisbezoek aflegt over de hele keten van schulddienstverlening.	Vroegtijdige en effectieve inzet op kleine (beginnende) betaalachterstanden en het voorkomen van problematische (schulden)situaties.
Integrale werkwijze	Een gesegmenteerde werkwijze. Intake en stabilisatie door schulddienstverlener s. Meer intensieve en formele trajecten door een externe partner (Kredietbank Nederland).	We voeren zowel de intake, stabilisatie als de formele schulddienstverlening geheel in eigen beheer uit.	We leiden onze consulenten schulddienstverlening op en in geleidelijke stappen voeren we de dienstverlening in eigen beheer uit. De huidige partners blijven de dienstverlening uitvoeren voor de inwoners die dienstverlening van hen krijgen.	Geen overdrachten. Het vertrouwen in de eigen consulent schulddienstverlening blijft in stand. Een duidelijke en herkenbare dienstverlening ('1 gezin, 1 plan, 1 regisseur').
Nazorg	De contacten zijn minimaal na het eind van een schulddienstverleningstraject	Intensieve begeleiding en contacten na het beëindigen van een schulddienstverleningstraject	Zowel intensieve contacten na het beëindigen van een traject door vrijwilligers van thuisadministratie als door professionals van de gemeente gedurende een half jaar tot een jaar.	We voorkomen terugval (recidive) zodat betrokken inwoners blijvend een vitale financiële huishouding blijven voeren.

6. Financiën

In onderstaande tabel staat de begroting van het beleidsplan schulddienstverlening, bestaande uit de kosten voor de uitvoering van het beleidsplan en het beschikbare budget.

financieel overzicht	2023	2024	2025	2026
Contracten vroegsignalering en Kredietbank	€ 70.750	€ 37.500	€ 15.000	€ 7.500
Extra inzet nieuwe aanpak schulddienstverlening	€ 162.864	€ 413.220	€ 413.220	€ 413.220
Applicatie	€ 80.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Activiteiten externe partners	€ 65.784	€ 52.104	€ 47.104	€ 47.104
Subsidies Forte en Santé	€ 143.646	€ 143.646	€ 143.646	€ 143.646
Totaal lasten	€ 523.044	€ 666.470	€ 638.970	€ 631.470
Beschikbaar budget	€ 513.000	€ 440.000	€ 440.000	€ 440.000
Saldo, benodigde extra middelen 2023 t/m 2026	-€ 10.044	-€ 226.470	-€ 198.970	-€ 191.470

Het uitbreiden van de activiteiten en de nieuwe aanpak van schulddienstverlening vragen om extra middelen. De grootste post is de extra uitvoeringscapaciteit die volgt uit de gefaseerde invoer van een intensievere aanpak en inzet op vroegsignalering.

Tegenover de extra investering in schulddienstverlening staan ook enkele besparingen. Vroegsignalering voeren we vanaf april 2023 zelf uit en de schuldregelingen voeren we vanaf 2024 zelf uit. De besparingen zijn lager dan de meerkosten die gepaard gaan met de uitvoering van het nieuwe beleidsplan.

In de begroting 2023-2026 zijn reeds extra middelen beschikbaar gesteld voor schulddienstverlening. Deze middelen zijn niet voldoende om de lasten van het nieuwe beleidsplan volledig te dekken, zoals blijkt uit bovenstaande tabel.

Voor de uitvoering van het beleidsplan vragen we aanvullend budget:

Jaar	Gevraagde middelen
2023	€ 10.044
2024	€ 226.470
2025	€ 198.970
2026	€ 191.470

De dekking komt ten laste van het begrotingssaldo in de betreffende boekjaren. In de begroting 2023-2026 is het begrotingssaldo 2026 negatief.

Het kabinet heeft bekendgemaakt extra middelen vrij te maken voor vroegsignalering en de aanpak van armoede en schulden. In de decembercirculaire 2022 zijn in de algemene uitkering de middelen inzake vroegsignalering 2022 opgenomen. We ontvangen ongeveer € 50.000. De middelen voor dit doel worden in 2022 niet aangewend. We stellen de gemeenteraad voor dit bedrag middels het raadsvoorstel Overhevelingen (voorjaar 2023) over te hevelen naar 2023 e.v. De extra rijksmiddelen verlagen de

dekking uit het begrotingsresultaat. Dit verwerken we in de eerste bestuursrapportage van 2023.

7. Duurzaamheid

Duurzaamheid heeft geen direct aspect bij dit onderwerp.

8. Vervolg

Planning

De aanbesteding voor het klantvolgsysteem schulddienstverlening is begin november 2022 afgerond. De implementatie van het klantvolgsysteem is naar verwachting in april 2023 gereed.

Na vaststelling van het beleidsplan, zorgen we met een gefaseerde aanpak voor het in eigen beheer uitvoeren van schulddienstverlening:

- Fase 1: Vroegsignalering (per 1 april 2023). Vanaf 1 april 2023 voeren we vroegsignalering in eigen beheer uit. Dat betekent concreet dat de consultants schulddienstverlening de werkzaamheden rondom vroegsignalering uitvoeren die nu nog door Stichting Rijnstad worden uitgevoerd, zoals het afleggen van huisbezoek na het ontvangen van een signaal over een betalingsachterstand.
- Fase 2: Schuldregelingen (per 1 januari 2024). Hiermee starten we nadat fase 1 volledig is geïmplementeerd. De consultants schulddienstverlening voeren vanaf dit moment de werkzaamheden rondom de schuldregelingen uit die nu nog door Kredietbank Nederland worden uitgevoerd, zoals de minnelijke trajecten (schuldbemiddeling en saneringskrediet) en het wettelijk traject (Wsnp).
- Fase 3: Budgetbeheer. Dit blijft Kredietbank voorlopig voor ons uitvoeren. We onderzoeken of en per wanneer we budgetbeheer in eigen beheer gaan uitvoeren. Voorwaarde hiervoor is dat fasen 1 en 2 succesvol zijn geïmplementeerd.

Mochten we tot het voorstel komen om fase 3 in eigen beheer uit te gaan voeren, dan leggen we dit aan de raad voor.

Communicatie

In communicatie met doelgroepen richten we ons op het doorbreken van het taboe/het stigma op schulden. Ons doel is op een laagdrempelige manier schulddienstverlening aan te bieden. Bestaande communicatiemiddelen passen we daarop aan. De concrete uitwerking volgt na vaststelling van het beleidsplan.

Initiatiefnemer, interactievorm en rol gemeente

De gemeente is initiatiefnemer. De Participatieraad heeft geadviseerd. Het gaat om een verandering van beleid en uitvoering. Met het beleid geeft de gemeente uitvoering aan een wettelijke taak, namelijk het bieden van schulddienstverlening aan onze inwoners.

Evaluatie

We informeren uw raad periodiek over de kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) uit het beleidsplan. Daarnaast volgt er een tussenevaluatie van het beleidsplan in januari 2024. Naast een evaluatie op de inhoudelijke doelstellingen, evalueren we ook in hoeverre de geraamde inzet passend is bij de inzet die we nu berekend hebben. Dit mede aan de hand van de meldingen vroegsignalering en verzoeken om schulddienstverlening. Ook

bekijken we of we kunnen meten of de extra inzet op preventie elders leidt tot kostenbesparingen.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris de burgemeester

P.J.E. Breukers

R.P. Hoytink-Roubos

9. Relevante stukken

1. 2022-055097 Beleidsplan schulddienstverlening gemeente Overbetuwe 2023-2026
2. 2022-055907 Verordening beslistermijn schulddienstverlening gemeente Overbetuwe 2023
3. 2022-055907 Participatieraad Overbetuwe advies d.d. 24 november 2022
4. 2022-055907 Reactie op advies Participatieraad
5. 2022-055097 Raadsbesluit beleidsplan schulddienstverlening en verordening beslistermijn schulddienstverlening

Portefeuillehouder: Wethouder René Post

De behandelend ambtenaar is Jord Knuiman. Technische vragen dienen uiterlijk donderdagmorgen om 08:00 uur voor de betreffende politieke avond te worden gesteld via griffie@overbetuwe.nl